

Výuka v MS Teams na ÚJOP UK

Petra Jirásková

Přechod na aktivní bezkontaktní výuku musel být na Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy otázkou dní. Naši studenti se intenzivně připravovali na závěrečné zkoušky z češtiny jako cizího jazyka (úroveň B2 dle SERRJ) a zároveň k přijímacím zkouškám na vysoké školy. Harmonogram semestru je velmi detailně naplánovaný a není v něm prostor na prostoje. Ztráta, byť i jen jednoho týdne, by znamenala nenahraditelné zdržení, které by výrazně snížilo šance studentů složit úspěšně jak zkoušku jazykovou, tedy splnit podmínku pro podání přihlášky k vysokoškolskému studiu v češtině, tak zkoušku odbornou, přijímací.

Karlova univerzita má pro všechny své studenty i zaměstnance k dispozici **platformu MS Teams** patřící do portfolia firmy Microsoft. Největší výhodou v momentě rychlého přechodu k výuce v online prostředí byla v tomto případě možnost využívat známých **nástrojů MS Office**, v nichž měli mnozí učitelé připravené materiály pro běžnou kontaktní výuku a se kterými uměli dobře pracovat.

Přechod do online prostředí se týkal nejen výuky, ale i provozních součástí ústavu (studijní oddělení, Výzkumné a testovací centrum, Metodické a odborné centrum atd.). Prvním krokem bylo **vytvoření struktury týmů**. Vznikly zastřešující týmy jednotlivých středisek, týmy jednotlivých tříd, tým pro ředitele či pro metodiky. Při vytváření struktury bylo důležité určit, kdo může do kterého týmu vidět, vstupovat či přispívat, aby všem zůstala zachována oprávnění a role, které měli během běžného pracovního chodu. Vzhledem k rychlosti, se kterou musely týmy vznikat, byla ale finální struktura nejednotná a v některých ohledech chaotická. Proto pro příští akademický rok, který pro Ústav jazykové a odborné přípravy UK znamená z velké části pokračování v bezkontaktní výuce, vytváříme **jednotnou strukturu** jasně určující hierarchii a funkci jednotlivých týmů, jejich členění do dílčích kanálů a oprávnění k vstupu a úpravám. O celý „strom“ se bude starat správce dohlížející na vznik případných nových týmů, archivující starší složky a dokumenty a udržující v celém prostředí řád.

Úkon **navstupovat studenty do platformy** a do konkrétních třídních týmů nebyl snadný, protože jsme s nimi nebyli v přímém kontaktu. Bylo nutné studenty instruovat prostřednictvím e-mailu nebo různých chatovacích aplikací. Že si student zprávu přečte, ještě zdaleka neznamená, že bude dané instrukce následovat a do platformy se skutečně připojí nebo připojit dokáže. V přibližně dvoutýdenním období, kdy bylo nutné některé studenty opakovaně vyzývat k připojení a řešit technické problémy, chybějící přístupová čísla atd., probíhala v některých třídách synchronní výuka dočasně například v platformě Zoom. S postupným úspěšným zapojením tříd do výuky prostřednictvím MS Teams se jasně ukázala jejich velká

výhoda – **možnost mít skutečně vše v jednom**. Počáteční roztržštěnost komunikačních kanálů byla nahrazena ukládáním materiálů, posíláním zpráv, realizací synchronních lekcí a konzultací, testováním a běžnou každodenní komunikací na jednom společně používaném virtuálním místě.

Základní potřeby byly saturovány a záhy jsme začali využívat i **další funkce** platformy, jako je možnost v kalendáři naplánovat a svolat schůzku pro konkrétní osoby, kanál či tým; sdílení obrazovky, možnost vypínat si mikrofon či hlásit se o slovo během synchronní výuky; streamování lekcí a nahrávek; ukládání a společné upravování dokumentů a další. Lektori se vyškolili v práci s bílou tabulí, ve vytváření testů v aplikaci Forms a dalších dovednostech souvisejících s bezkontaktní výukou. Nejvíce nám během lekcí chyběla možnost snadného rozdělování studentů do menších skupin včetně přecházení lektora mezi nimi a také možnost vidět na monitoru všechny účastníky. Obě tyto funkce má Microsoft v plánu postupně provoznit, což bude dalším krokem ke zvýšení efektivity výuky v této platformě.

Součástí semestrálního harmonogramu na Ústavu jazykové a odborné přípravy UK jsou také velké měsíční **testy**. Pro testování zde byla k dispozici **aplikace Forms**. Vzhledem k potřebě zapojit čtení, psaní, poslech, gramatiku a lexikální cvičení a zároveň maximalizovat relevanci výsledků bylo nutné propojit prostřednictvím odkazů aplikaci Forms s dalšími aplikacemi, například pro sdílení zvuku. Forms se velmi osvědčily pro týdenní krátké opakovací kvízy, ale pro větší test se nakonec jako užitečnější ukázala **platforma Moodle** (taktéž podporovaná univerzitou), která umožňuje pracovat s širší škálou testových úloh, přímo vložit poslechovou nahrávku či omezit čas na zpracování každému jednotlivému studentovi. Pro příští akademický rok proto budeme v případě větších testů využívat právě Moodle.

V červnu 2020 se v MS Teams uskutečnilo také každoroční pětidenní **Metodické sympozium** k výuce češtiny jako cizího jazyka pro vyučující ze zahraničí. Online formát umožnil účast dvaceti lektorů skutečně ze všech koutů světa (Londýn, Kyjev, Mnichov, Moskva, Sofie, Tokio, Varšava, Vídeň). Díky dostatečnému času na přípravu proběhlo sympozium hladce a ke spokojenosti všech. Účastníci byli v roli hostů (pozvánka přes e-mailovou adresu), nikoliv tedy regulérních studentů, což bylo pro tento typ kurzu zcela dostačující. Pro sympozium byl vytvořen samostatný tým se složkami k jednotlivým dnům. V nich měli účastníci přípravné úkoly k seminářům a posléze také prezentace či nahrávky absolvovaných lekcí. Několik dní před začátkem kurzu byla všem e-mailem rozeslána pozvánka do týmu, fotonávod k připojení do týmu a také videotutorial k orientaci v týmu a základní práci v prostředí MS Teams. Tím se předešlo nutnosti řešit organizační záležitosti v průběhu času určeného na výuku. V momentě zahájení prvního semináře byli už všichni „sympozanti“ schopni se připojit a aktivně se lekce zúčastnit. Vzhledem k této zkušenosti jsme obdobný postup naplánovali i pro nadcházející akademický rok, kdy před samotnou výukou proběhne **přípravný týden**, v němž se všichni

budoucí studenti připojí do platformy, proškolí v práci v prostředí MS Teams, seznámí se s uspořádáním svých tříd i s organizací práce v semestru.

Informace o novinkách, možnosti školení či instruktážní videa k práci s MS Teams čerpáme ze stránek UK, stránky na podporu výuky online *skolanadalku.cz*, z webu Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů *projektsypo.cz* a dalších. Platforma MS Teams se v současné době velmi rychle rozvíjí a přidává další funkce potřebné a užitečné pro výuky. Ve spojení s profesionálním přístupem našich lektorů tedy můžeme očekávat co do způsobu výuky neobvyklý, zároveň však pro studenty i učitele úspěšný a přínosný akademický rok 2020/2021.

Autorka

Mgr. Petra Jirásková, Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy, Praha, Metodické a odborné centrum, e-mail: petra.jiraskova@ujop.cuni.cz

Autorka vystudovala obor Český jazyk a literatura na FF UK v Praze. Již během studií začala působit jako lektorka češtiny pro cizince v jazykových školách, později vyučovala češtinu v kurzech pod záštitou vysokých škol (studenti cizinci na Fakultě sociálních věd UK, americký program CIEE pod ÚJOP UK, studenti cizinci na Fakultě elektrotechnické ČVUT). V roce 2017 začala pracovat v Metodickém a odborném centru ÚJOP UK jako koordinátorka metodických kurzů a lektorka metodických seminářů pro učitele češtiny jako cizího/druhého jazyka jak v zahraničí (krajané, Česká centra, univerzitní vyučující zahraničních bohemistik), tak v Česku (lektoři z jazykových škol, základních a středních škol, učitelky ze školek s významným podílem dětí-cizinců). Od začátku roku 2020 působí na ÚJOP UK na pozici vedoucí Metodického a odborného centra.